

PRIRUČNIK ZA UČITELJE, ODGOJITELJE
I PASTORALNE RADNIKE

2

PRIMJERI DOBRE PRAKSE ZA PREVENCIJU I ZAŠTITU MALOLJETNIKÂ U ŽUPI

Uredili:
don Gianluca Marchetti
don Francesco Airoidi

Naslov izvornika:

Sussidio per i formatori, gli educatori e gli operatori pastorali

1. Buone prassi di prevenzione e tutela dei minori in parrocchia

Nacionalna služba za zaštitu maloljetnikâ

Talijanske biskupske konferencije

© Conferenza Episcopale Italiana 2022.

© za hrvatsko izdanje: Hrvatska biskupska konferencija 2023.

Prijevod: Branko Jurić

Lektura i korektura: Marijana Jakovljević

»Dobre prakse«

Dobre prakse, tj. oni načini djelovanja koji u središte stavljaju malene, jačajući suodgovornost zajednice sudjelovanjem i formacijom pastoralnih radnika, konkretan su izraz skrbi i zaštite maloljetnikâ, koje su oduvijek bile u središtu mnogih aktivnosti Crkve, posebice župnih.

Bez ikakve pretenzije na sveobuhvatnost, polazeći od nekoliko važnih načela i primjenjujući ih u konkretnostima različitih i višestrukih odgojno-obrazovnih predmeta i mjesta, kao i brojnih župnih aktivnosti, pastoralnim se radnicima, više od pukoga priručnika za djelovanje, predlaže način čitanja stvarnosti i zajedničkoga pastoralnoga planiranja koji – identificiranjem dobrih praksi, najbolje prilagođenih specifičnoj mjesnoj situaciji – može uspostaviti sigurno okruženje za najbolje odrastanje i sazrijevanje malenih. S druge strane, upravo usvajanje načina zajedništva i suodgovornosti u zaštiti, uz isticanje i učvršćivanje dobrih pastoralnih praksi koje postoje, istodobno omogućuje prepoznavanje i ispravljanje nepažnji, nemara ili, još gore, izbora i praksi koje su štetne za odgoj i obrazovanje.

SADRŽAJ

1. NEKOLIKO PREMISA	6
Središnjost maloljetnika	
Nikada bez roditelja	
Odgojna vrijednost svake pastoralne figure	
Pažljivo birati pastoralne radnike	
Formirati i informirati pastoralne radnike	
Mandat za odgoj i obrazovanje, početna i trajna formacija	
Zlatna pravila	
2. OSOBE	16
A) Župnik	
B) Liturgijski animatori (liturgijska skupina, sakristani, voditelji ministrantskih skupina, zbor)	
C) Katehete	
D) Animatori, učitelji i odgajatelji predadolescenata/adolescenata	
E) Treneri, voditelji i asistenti sportskih društava	
F) Volonteri župnoga kafića/kluba	
G) Volonteri za čišćenje i održavanje	
3. AKTIVNOSTI	22
Liturgijske aktivnosti	
Kateheza	
Aktivnosti okupljanja i animacija	
Sportske aktivnosti	
Aktivnosti župnoga kafića/kluba	
4. MJESTA	32
Sigurnost prostora za sigurnost osoba	
Izbor prostora s obzirom na vrstu aktivnosti i sudionike	
Čuvanje i nadziranje prostora	

Upravljanje pristupačnošću: popis ključeva
Crkva – sakristija
Župna kuća i svećenički stan
Oratorij / župni centar

5. SREDSTVA

38

Pismena suglasnost roditelja
Uporaba tehničkih sredstava
Objavlivanje fotografija maloljetnikâ u vijestima i na mrežnim stranicama
župe
Tajništvo župe

6. ZAKLJUČCI

44

7. PRILOZI

46

Djelotvorne smjernice za zaštitu maloljetnikâ

NEKOLIKO PREMISA

1

Skrb i zaštita maloljetnikâ prioritet je za koji su se naše župe uvijek zalagale. Da bi ova edukativna služba bila učinkovitija, ključno je da se cijela zajednica osjeća sudionicom i suodgovornom za brigu o malenima. I prije identificiranja onih praktičnih smjernica koje se neizbježno razlikuju prema karakteristikama svake župne zajednice, korištenih prostora (crkva, centri za mlade, oratoriji, sportski objekti, kampovi...), aktivnosti koje se provode (liturgijske, katehetske, animacijske, sportske...) i uključenim radnicima (katehete, animatori, treneri...), valja spomenuti nekoliko važnih pojašnjenja:

- Više od pojedinačnih i preciznih smjernica, od temeljne je važnosti – u župnim aktivnostima koje uključuju maloljetne osobe – **usvojiti organizacijski pristup usmjeren na maloljetnike**. Stoga je riječ o pregledu i sveukupnoj viziji koja ne gubi iz vida temeljni cilj odgoja i obrazovanja te zaštite maloljetnikâ.
- Roditelji ili skrbnici maloljetnikâ moraju uvijek biti obaviješteni i uključeni u župne aktivnosti koje se tiču njihove djece.
- Svatko tko surađuje u pastoralnom radu župe ima pravo biti pripremljen za službu koju obavlja. Zadatak župe je, a posebice župnika, da na najprikladniji način osigura odgovarajuću formaciju.
- Građanski propisi za zaštitu maloljetnikâ moraju se posve i potanko poštovati, kao i propisi koji se odnose na sigurnost objekata, higijenu hrane (odnosi se na uslugu u kantini ili pripremu hrane, i sve glede obroka i užina), te građanski propisi o privatnosti i tako dalje.

SREDIŠNOST MALOLJETNIKA

Svako dijete od svojih roditelja, rodbine i općenito od odraslih koji se o njemu brinu, očekuje da bude voljeno i zaštićeno. Upravo zbog toga pastoralni rad Crkve za malene ne može nego biti svjesno obilježen »generativnim« stilom, koji se izražava u obliku skrbi i odgojne brižnosti. Usvajanje pastoralnoga pristupa usmjerena na maloljetnika zahtijeva da se on smatra ne samo objektom pastoralnoga djelovanja, već i aktivnim subjektom odnosa skrbi i pratnje u kojoj je maloljetnik protagonist (na različit način u raznim etapama njegova evolutivnoga hoda), prema

temeljnomo načelu edukacije [od latinskog *educare*]: izvući jake strane subjekta, pratiti ga da ih otkrije, aktivirati ih, usmjeriti ih prema dobru. Sazrijevanje te edukacijske svijesti kod odgovornih za vođenje pastoralnih aktivnosti treba neprestance promicati, njegovati i provjeravati. U svakom slučaju, potrebno je obratiti pozornost na dob maloljetnika i njegovu dinamiku rasta. Važno je da u radu s maloljetnicima prevladava modalitet skrbi koji je oprezan i brižan, umirujući i sposoban dati smjernice. Glede starijih dječaka i djevojčica, željnih testiranja svojih vještina mjereći ih snagom prijateljstva i na iskustvu veće autonomije, bit će važna odgojna prisutnost koja je spremna na dijalošku asertivnost više obilježenu međusobnim dijeljenjem i usporedbom mišljenja, kako bi ih se potom nastavilo pratiti u potrazi za progresivnom definicijom sebe, nimalo očitom, a koja se svakako uvijek kreće između individualizacije i relacija, između prisvajanja i darivanja sebe.

Zbog toga edukacijski itinerar pretpostavlja i uvijek poziva na edukacijsku odgovornost koja je pojedinačna koliko i kolektivna, izazov i provjera kako osobe tako i zajednice.

NIKADA BEZ RODITELJA

Obitelj je ishodišna kolijevka svakog odgojno-obrazovnog procesa. Roditelji su temeljni aktivni subjekti edukacijske zadaće i ostaju njezini protagonisti.

Odrastanjem djece obitelj više nije dovoljna sama sebi i u svom hodu susreće razne figure i edukativne institucije kojima se prijeko potrebno otvara te s kojima sklapa saveze povjerenja, stupajući u dijalog s onima koji se raznim ulogama postupno uključuju u skrb o maloljetniku. Crkvena zajednica, u svom poslanju odgoja u vjeri, pridružuje se hodu male *kućne crkve*: prima djecu, prati ih u sakramentalni život, nudi kateheze. Osim toga, otvara se prema bogatoj ponudi pastoralnih prijedloga formativne, skupne, karitativne, kulturne, sportske naravi.

S odgojnog gledišta, svaki pastoralni radnik mora biti potpuno svjestan da roditelji jesu i da uvijek ostaju prvi aktivni subjekti i protagonisti odgoja svoje djece: rad s maloljetnicima može se odvijati uvijek i samo u

ime saveza koji predstavlja karakteristike odgovornosti, suradnje, služenja, izbjegavajući bilo kakvu autoreferencijalnost.

Stoga svaka aktivnost usmjerena prema maloljetnoj osobi uvijek kao neophodan kontakt pretpostavlja roditelje (ili zakonske skrbnike). Oni uvijek trebaju biti informirani i uključeni u župne aktivnosti koje se tiču njihove djece. Imaju pravo/dužnost znati, pristati, odbiti. To znači, primjerice, da će i za vrlo mlade animatore-pomagače i animatore prisutne u župi biti potrebno dobiti suglasnost i ovlaštenje za sudjelovanje u župnim aktivnostima. Makar bili i blizu punoljetnosti i stoga s određenim prvim stupnjem autonomije, oni i dalje ostaju maloljetnici koje treba čuvati i za koje treba odgovarati pred roditeljima. Dijalog s obitelji nastavlja se, dakle, i nakon početnoga pristanka ili autorizacije. Svaka pastoralna figura mora biti svjesna da prisutnost maloljetnika u crkvenim aktivnostima i mjestima predstavlja trajnu *doznanu povjerenja*, ma kako implicitnu. U tom smislu, i u neformalnim trenucima zajedno s maloljetnikom *uvijek su prisutni* i njegovi roditelji. Stoga im se mora prijaviti svaki značajniji problem koji se tiče djeteta, kao i svaki događaj vrijedan isticanja, jer su oni prvi i posljednji odgovorni za njegov odgoj i zaštitu.

ODGOJNA VRIJEDNOST SVAKE PASTORALNE FIGURE

Različite su figure i odgovornosti onih koji, u crkvenom kontekstu, rade u kontaktu s maloljetnicima, a svaka ima svoje karakteristike te zahtijeva odgovarajuću pozornost: svećenici, posvećene osobe, laici koji mogu biti angažirani u zadaćama koje sežu od kateheze preko liturgijske animacije do čišćenja župnih prostora i okoliša. Svaki zadatak ima svoju posebnost i dostojanstvo.

Svi, bez obzira na ulogu ili njihov više ili manje izričit odgojni mandat, imaju zadatak i odgojnu vrijednost glede maloljetnika.

Međutim, važno je pratnju maloljetnika ne smatrati zadaćom povjerenom samo određenima: cijela je župna zajednica pozvana odgajati u vjeri i skrbiti za malene.

Od svakoga se traži da ponudi svoju raspoloživost, očito prema svojim konkretnim sposobnostima i mogućnostima, kao znak odrasle vjere koja

brine o drugome, osobito o maloljetnicima. Prava kultura zaštite ili prevencije koja olakšava zajednički rad u istom cilju može nastati samo ako cijela zajednica osjeća svojom misiju edukacije djece. Izazov je stoga poučiti zajednicu tako da se svaki vjernik, na temelju svoje vjere, zapita o vlastitom načinu služenja samoj zajednici.

PAŽLJIVO BIRATI PASTORALNE RADNIKE

Svaka osoba koja daruje dio svojega vremena za aktivnosti u župi usmjerene na praćenje i edukaciju maloljetnika, veliko je bogatstvo i znak vitalnosti zajednice. Iako nije uvijek lako pronaći one koji se odlučuju za oblike služenja i volontiranja u župi, osobito ako su posrijedi pastoralne aktivnosti ili prijedlozi koji zahtijevaju raspoloživost tijekom određenoga vremena i preuzimanje odgojno-obrazovnih obveza prema maloljetnicima (misli se na područje kateheza i formaciju adolescenata), potrebno je dobro paziti koga se izabire. Odgojno-obrazovna aktivnost za maloljetnike zahtijeva minimalne, ali neophodne ljudske kvalitete, afektivnu, spolnu i vjerničku zrelost, kao i odgovarajuću i stalnu formaciju, uravnoteženost, sposobnost preuzimanja odgovornosti, a katkad i posebne vještine.

FORMIRATI I INFORMIRATI PASTORALNE RADNIKE

Od nikoga se ne može tražiti da surađuje u pastoralnom području općenito, osobito s maloljetnicima, ako se toj osobi, zajednički, ne dadne posebna priprava, kao što nitko ne može improvizirati (i sâm sebe predložiti) kao odgojitelj, kao učitelj. Odgoj je proces koji se ne može svesti na nekoliko jednostavnih praktičnih smjernica, nego se mora prihvatiti izazov praćenja osoba u ljudskom rastu i učvršćivanju vlastite zrelosti.

Taj put formacije za svakoga je prije svega put formacije do zrelosti kao ljepote i dostojanstva stvorenja na sliku Božju, kao muškarca ili kao žene, do shvaćanja svoje ljudskosti i ljudskosti drugoga kao dragocjenoga blaga koje treba čuvati. To je kontinuiran, egzistencijalan hod stalnog učenja o životu (i od života) kao primljenom daru koji teži postati darovano

dobro, kao zahvalnost koja postaje besplatnost, kao povjerenje koje stvara odgovornost. To je status odrasle osobe koja izabire preuzimanje brige o drugome. U tom kontekstu nalazi se informiranje, osposobljavanje i suodgovornost pastoralnih radnika i svih volontera koji rade u župi, u bilo kojem svojstvu, o pitanjima koja se tiču zaštite maloljetnikâ kao oblika prevencije mogućega zlostavljačkoga ponašanja ili zlorabljenja, kao i o pitanjima neophodnog uvjeta za jačanje sigurnosti mjesta koja posjećuju i sami maloljetnici. Svi pastoralni djelatnici moraju biti upoznati sa *Smjernicama za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba* koje je usvojila biskupska konferencija, kao i naznake *Regionalne/Međubiskupijske službe za zaštitu maloljetnika* i *Biskupijskog referenta za maloljetnike*.

Osobito će biti od velike koristi:

- a) Održavati pozornost crkvene zajednice na problemu, upoznavati ljude s njim i govoriti o njemu ispravno i jasno, kako bi svi bili toga svjesni.
- b) Identificirati i prijaviti čimbenike rizika u okolini i u osobama, te istodobno aktivirati zaštitne akcije.
- c) Osmisliti i nadzirati strategije prevencije, naznačujući modalitete i relacijski oprez koji treba posvetiti u edukacijskim i formativnim okruženjima, stvarajući ambijentalne uvjete koji čine prostor i suživot što sigurnijima i prihvatljivijima za život.
- d) Uvijek i u svemu u središte postavljati dostojanstvo i integritet ljudske osobe, osobito onih najmanjih i najranjivijih.
- e) Naučiti vidjeti i prepoznati pogreške, nemar, površnost u načinu na koji su se mogle voditi aktivnosti s maloljetnicima.
- f) Ciljano i stvarno formirati sve osobe koje su zbog posla, poslanja ili službe dio crkvene obrazovne i odgojiteljske mreže.
- g) Dopustiti da nam pomognu vanjski stručnjaci da dublje shvatimo stvarnost zlostavljanja unutar Crkve, kako bismo osigurali najveću transparentnost i promicali kulturu koja štiti maloljetnike i odmah djeluje u sumnjivim slučajevima.
- h) Pružiti korisne informacije za prepoznavanje eventualnih znakova već dogođenoga zlostavljanja maloljetnika te naznačiti stručnjake kojima

se valja obratiti kako bi, nakon cjelovite evaluacije, mogli aktivirati zaštitne radnje i odgovarajuću intervenciju.

- i) Suradivati sa svim subjektima društva na promicanju i razvoju kulture zaštite i sigurnosti maloljetnikâ.
- j) Biti promicatelji informativnih i odgojno-obrazovnih inicijativa i programa u svim crkvenim stvarnostima usmjerenima na sve kategorije osoba, uključujući ih u promjenu mentaliteta i kulture.
- k) Bilo koju vijest o zlostavljanju u crkvenom kontekstu prijaviti nadležnoj crkvenoj vlasti.

MANDAT ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE, POČETNA I TRAJNA FORMACIJA

Svaki pastoralni suradnik, osobito onaj koji obnaša odgojno-obrazovnu službu za maloljetnike, ne može i ne smije djelovati sâm, nego prema mandatu zajednice i unutar crkvene zajednice. Zato je važna faza bivanja uz one koji već imaju iskustva. Dobre prakse su ustaljene sklonosti koje treba prenositi, stil koji treba širiti i svjedočiti. To ima i prednost jer se ne mora svaki put *počinjati ispočetka* te zato što se novi volonteri pridružuju putu koji je već snažno i svjesno obilježen zaštitom maloljetnikâ. Neke praktične pisane smjernice mogle bi biti od velike koristi. Ovdje se misli, primjerice, na list koji će se dati svakom volonteru, s kratkim i jednostavnim naznakama.

Ali, važno je da se ne svede sve na uručivanje letka bez dodatne formacije. Idealno bi bilo, na početku svake godine kada počinju aktivnosti, osigurati vrijeme namijenjeno formaciji koja zajedno uključuje nove volontere, eventualno i one predložene iz nekoliko obližnjih župa.

Ako postoje mogućnosti i izvori, moglo bi biti primjereno da u svakom području djelovanja (kateheza, animacija, sport...) postoji osoba koja po pouzdanosti, ljudskim kvalitetama, odgovornosti i sposobnosti, ima zadaću praćenja trenutka učinkovitoga uvođenja novoga radnika i njegove početne formacije.

Uključivanje i prihvatanje u skupinu odgojitelja i učitelja koja je, koliko god bila mala, već dobro formirana u načinu skrbi za maloljetnike, pomaže

svakom novom volonteru, makar i neformalno, da preuzme i usvoji dobru tradiciju koja se njeguje u župi.

Formiranje i informiranje volontera o tome kako spriječiti neprikladna, ako ne i štetna ponašanja, od temeljne je važnosti i u razdoblju nakon početne formacije.

Uz opću formaciju za sve djelatnike i volontere zajedno, koju je dobro provoditi periodično, bit će prikladna i neophodna i specifična formacija, ovisno o vrsti aktivnosti koja se provodi.

Osim vremena za eksplicitnu formaciju, koordinatori i voditelji stoga moraju osigurati da i redovito planiranje prijedloga uvijek uključuje pozornost na zaštitu maloljetnikâ, na tipične potrebe razmatrane dobne skupine, na eksplicitno ponovno čitanje dinamike na djelu. To je vrsta stalne formacije u tijeku i na terenu. Ovaj stil nije stil zabrinutosti ili tjeskobe, nego pozitivan način svjesnoga preuzimanja zadatka zaštite. Drugi važan trenutak bit će završni verifikacijski ili evaluacijski sastanak provedene aktivnosti, koji ne smije biti ograničen na organizacijske vidove, već mora uključivati i evaluaciju održavanja dobrog i primjerenoga načina zaštite maloljetnikâ.

Stoga se put praćenja i formacije ne bi smio svesti samo na nadzor ili tek na početnu fazu, već bi se trebao ustaliti kao trajno formativno iskustvo, svakako na razini skupine, ali i u vidu personaliziranijega formativnoga hoda, koji bi se svakako mogao pokazati kao važan trenutak na putu rasta u vjeri svakoga pastoralnoga suradnika.

ZLATNA PRAVILA

Ovisno o aktivnostima, o konkretnim mjesnim situacijama, kao i o osobama koje su uključene, moraju se dati konkretne praktične smjernice, također u pisanom obliku ili podijeljene na drugi način na posebnim sastancima.

Ove bi smjernice za ponašanje prije svega trebale sadržavati naglašavanje pozitivne pozornosti:

1. tretirati sve maloljetnike s poštovanjem;
2. pružati maloljetnicima pozitivne referentne modele;

3. uvijek biti vidljiv/a drugim pastoralnim radnicama/radnicima ili u svakom slučaju drugim odraslim osobama kada se obavlja kakva aktivnost s maloljetnicima;
4. izvijestiti odgovornu osobu, koja uvijek mora biti jasno prepoznatljiva, o potencijalno opasnom ponašanju zlostavljanja ili zloporabe;
5. razvijati kulturu u kojoj maloljetnici, osobito djeca, mogu otvoreno govoriti, postavljati pitanja i izražavati zabrinutosti;
6. poštivati područje povjerljivosti i intimnosti maloljetnikâ;
7. obavijestiti obitelji o aktivnostima koje se predlažu i s tim povezanim organizacijskim metodama, pribavljajući odgovarajuća ovlaštenja.

Drugo, treba razjasniti ponašanja prema maloljetniku, koja se nikada ne smiju prihvatiti:

1. nanositi fizičko kažnjavanje bilo koje vrste;
2. razvijati ekskluzivan odnos s jednim maloljetnikom u odnosu na druge;
3. ostaviti maloljetnika u potencijalno opasnoj situaciji za njegovu psihofizičku sigurnost;
4. razgovarati ili se ponašati s maloljetnom osobom na uvredljiv, neprimjeren ili seksualno provokativan način;
5. pružati geste osobne njege (kao što su pranje, umivanje i presvlačenje) koje bi maloljetnik vrlo lako mogao učiniti sâm;
6. diskriminirati maloljetnika ili skupinu maloljetnikâ;
7. tražiti od maloljetne osobe da čuva tajnu;
8. davanje darova maloljetnoj osobi, izostavljajući ostatak skupine;
9. fotografirati ili snimati video maloljetnika i/ili dijeliti slike maloljetnika putem interneta ili društvenih mreža i/ili dopisivati se i/ili *chatati* s maloljetnicima, a da o tome uvijek nisu obaviješteni i ovlašteni njegovi roditelji ili skrbnici. U svakom slučaju, mora postojati maksimalna razboritost i strogo poštivanje važećih propisa.

Kad god je to moguće, u aktivnostima usmjerenima na maloljetnike preporučljivo je prisustvo većeg broja odraslih osoba, proporcionalno

broju uključene djece i aktivnostima koje se provode. To je važno ne samo zbog sigurnosnih razloga, već i zbog učinkovitosti samih aktivnosti. Sve punoljetne, a osobito odrasle osobe koje prihvate odgojno-obrazovnu zadaću, treba pozvati na oprez te da odmah izvijeste odgovorne o opasnim ili pak nejasnim ili dvosmislenim situacijama koje se primijete u župnoj sredini.

Upravo je zbog toga razloga primjereno da se katehetama, odgojiteljima, učiteljima, trenerima, animatorima u slobodno vrijeme i u zabavno-rekreativnim inicijativama, daju precizne smjernice prigodom susreta koji se za njih tijekom godine organiziraju.

Također je primjereno da se odgojitelje, učitelje i sve volontere (uključujući i maloljetnike) upozori na sva ona ponašanja koja, iako ne uključuju stvarna djela uznemiravanja, ipak štete i proturječe učinkovitom kršćanskom i ljudskom odgoju i obrazovanju.

Odrasli i mladi koji su najviše u kontaktu s djecom i adolescentima moraju dati dobro svjedočanstvo poštovanja drugoga i u temeljnim oblicima relacija (primjerice u jeziku te u načinu korištenja vlastitog tijela). Važno je upozoriti pastoralne radnike na važnost simboličke vrijednosti tjelesnosti i nekih tjelesnih gesta u odnosu na osjetljivost maloljetnika kojeg mogu dezorijentirati neke geste koje odrasla osoba čini i ne razmišljajući o tome, jer za nju nemaju emocionalan naboj, ali koje maloljetnik ne zna kako tumačiti. Koordinator, odgajatelj i učitelji imaju zadaću i odgovornost praćenja i potpore mlađim animatorima u toj pozornosti.

Bilo kakve epizode nedoličnoga ponašanja ili vršnjačkoga nasilja, koje se mogu dogoditi i među maloljetnicima, makar i ne sadrže pojedinosti kaznenoga djela, nikada se ne smiju podcjenjivati niti prešućivati, nego se s njima mora suočiti ozbiljno, žurno, uravnoteženo i razborito.

OSOBE

2

A) ŽUPNIK

Poseban oprez i osjetljivost zahtijevaju se od onih koji obnašaju ulogu usmjeravanja i vođenja pastoralnoga rada, osobito od župnika te od drugih svećenika koji s njim surađuju u župi, kao i od redovnica/redovnika i posvećenih osoba kojima je povjereno vođenje župnoga pastoralnoga rada. Svećenik je, osobito župnik, u očima mnogih u načinu govora i djelovanja referentna figura i model za cijelu crkvenu zajednicu i za sve pastoralne suradnike.

Zbog toga su svećenici i posvećene osobe – dok od svojih volontera i pastoralnih radnika traže da usvoje način koji je u skladu s temeljnim načelima odgojno-obrazovnog dobra – i sami pozvani osobno otkriti način koji ima duboku dubinu vjerodostojnosti.

To uključuje sposobnost da se živi dubokim unutarnjim životom, kao i slobodu da se u službi misterija ispovijedanja i duhovnoga praćenja, kao i u odnosima, u kontakt s drugima uđe obazrivo i diskretno, bez manipulacija i nepotrebnoga stupanja u dodir s intimnošću drugih; uključuje i onu ispravnost savjesti koja tjera da tražimo isključivo dobro drugoga, posebice onih koji su slabi i ranjivi, a čini transparentnima svoja djela i ljubav. Stoga župnik i svećenici koji s njim u pastoralnom radu surađuju trebaju uvijek imati posve nedvosmislenu razinu ponašanja, potpuno svjesni svoje odgojno-obrazovne uloge kako glede maloljetnikâ tako i glede drugih radnika, odgajatelja i učitelja u župi. Dobra razina svijesti o dinamici i dobrim praksama za zaštitu maloljetnikâ pokreće čestit tijek koji uključuje cijelu zajednicu, kako u službenim i posebice namjenskim formativnim trenutcima tako i u neformalnim. Župnik bi svojim pristupom i svakodnevnim ponašanjem prema maloljetnicima trebao biti primjer i uzor svima.

U vrijeme planiranja i pripreme različitih aktivnosti, zajedno s njihovim nositeljima, župnik i njegovi svećenici suradnici postaju stalni čimbenik formacije *na terenu*. Dok intenzivan duhovan život svakako podupire svećenika u njegovoj službi, bit će također od velike važnosti njegovati zdrave odnose s biskupijskim prezbiterijem i u biskupijskom prezbiteriju,

sa svojim vršnjacima i unutar župne zajednice, koju njezini svećenici ne samo da čuvaju već je i ona, na neki način, njihova čuvarica.

B) LITURGIJSKI ANIMATORI (LITURGIJSKA SKUPINA, SAKRISTANI, VODITELJI MINISTRANTSkih SKUPINA, ZBOR)

Svima onima koji su pozvani obnašati svoju službu na liturgijskom polju, od brige za liturgijske prostore preko pjevanja do pripreme raznih liturgija, te do skupine lektora, odgovornih za ministrante, poslužitelje oltara, svakako je potrebno osigurati obuku i formaciju koja je primjerena sa slavljeničkog i liturgijskog aspekta, kako bi se liturgija, srce života Crkve, mogla izraziti u svom cjelovitom bogatstvu i plodnosti. Međutim, nije dovoljna dobra liturgijska ili glazbena priprema ili visok osjećaj za ukrašavanje slavlja. Uz stručnost koja je prijeko potrebna u ovim područjima pastorala, animatori i odrasli volonteri koji se brinu za liturgiju moraju imati na umu visoku odgovornost i u odgojno-obrazovnom smislu, što uključuje njihovo neprocjenjivo služenje. Ako ova pozornost prema maloljetnicima dolazi do izražaja u suradnji sa župnikom kako bi svi slavljenički trenutci bili mjesta i vrijeme prihvata i za najmanje koji u njima sudjeluju, tim više je oprez potreban onda kada se odrasli – primjerice u skupini ministranata ili poslužitelja oltara ili u zboru – pridružuju maloljetnicima kako bi ih pratili i vodili u svetim službama. Bila bi ozbiljna pogreška misliti da oni koji se uključuju u liturgijsko područje ne mogu ili ne trebaju biti formirani i poučeni o pitanjima zaštite maloljetnikâ, jer se ta pitanja smatraju nepotrebnima ili *u nesuglasju* s dostojanstvom liturgije.

Pastoralni suradnici također, osobito u tim područjima, trebaju biti dobro upoznati, svjesni te izričito formirani i informirani o intrinzičnom zahtjevu za zaštitom maloljetnikâ koje se mora čuvati i u oblicima liturgijskih čina.

Osobno ponašanje i vladanje stoga moraju biti takvi da usađuju i svjedoče duboko poštovanje prema svetim mjestima i stvarima, te u isto vrijeme izražavaju način osobnog odnosa koji je primjeren i dosljedan: poglavito

se moraju njegovati jezik, postupci, tjelesni izrazi i govori, tako da se u srce liturgijskoga života Crkve ne unosi nikakva dvosmislenost.

C) KATEHETE

Katehetama nije povjerena samo zadaća prenošenja intelektualnog znanja o nekim istinama vjere, nego prije svega svjedočenje evanđelja spasenja, u Crkvi i s Crkvom. Prenošnje vrednota i istina vjerovanja također prolazi kroz dobar i zdrav odnos s likom katehete, a dijete će, u ponašanju i respektivnom načinu blizine katehete, trebati pronaći potvrdu onoga što mu se govori i u čemu ga se *ponučava*.

U nastojanju obitelji da prenesu iskustvo vjere, na katehetama je, po mandatu zajednice, svakako teška, ali ništa manje izobilna i značajna odgovornost naviještanja ljepote evanđelja i osobnog susreta s Isusom. Njihov način života, pa i izvan vremena kateheze, njihove riječi, njihov način djelovanja, način predstavljanja iskustva vjere i nadasve Isusove osobe, obilježiti će povijest svakoga djeteta, pa i zato što za sve veći broj djece katehetski tečajevi pripreme za sakramente kršćanske inicijacije ostaju jedna od rijetkih prilika za izričit susret s kršćanskom porukom, katkad i u cijelom životu.

D) ANIMATORI, UČITELJI I ODGAJATELJI

PREDADOLESCENATA/ADOLESCENATA

Bilo da je posrijedi formativna (nastavak kateheze nakon sakramenata inicijacije ili u kulturnim skupinama) bilo skupno-rekreativna animacija (prostori za okupljanja, glazbene skupine, radionice za ručne radove, umjetničke, glazbene radionice ili laboratoriji itd.), adolescent u svakom slučaju zahtijeva posebne odgojne metode i prisutnost koja je više obilježena pratnjom te autoritativnim, vjerodostojnim i neinvazivnim nadzorom. Zahtijeva priznavanje većega prostora autonomije, sve širega na putu prema dostizanju punoljetnosti.

Svakako je korisna i važna jezična sposobnost koja je u stanju stupiti u odnos prema mladim naraštajima, no odgajatelj i/ili učitelj predadolescenata i adolescenata istodobno ne smije zaboraviti svoju

odgojno-obrazovnu ulogu i odgovornost koju ta njegova uloga podrazumijeva. Štoviše, adolescent svojim trudom i svojim provokacijama, ali i poletnošću koju njegova dob sa sobom nosi, traži pozitivne i proaktivne modele koji znaju biti suputnici na putu svojom ravnotežom, ljudskom i emocionalnom zrelošću, osobnom čvrstoćom, edukacijskom strašću, transparentnim svjedočanstvom dobrih odnosa.

E) TRENERI, VODITELJI I ASISTENTI SPORTSKIH DRUŠTAVA

Igra ima odlučujuću ulogu u razvoju inteligencije i osobnosti, a sport je dragocjen izvor za rast djece kako bi se izrazila na najbolji način. Sport je zapravo ljudska aktivnost koja se temelji na bitnim društvenim, odgojno-obrazovnim i kulturnim vrijednostima. Čimbenik je uključenosti, sudjelovanja u društvenom životu, tolerancije, prihvaćanja različitosti i poštivanja pravila. Sportska aktivnost mora biti dostupna svima, poštujući težnje i sposobnosti svake osobe: sport mora biti okupljanje, promocija, pa i zabava, bez pritiska i uz podsjećanje da se ne rađaju svi kao prvaci.

Upravo zato je važno da odgojno-obrazovne figure usmjerene na sport imaju potrebnu osposobljenost i pripremljenost: ne samo tehničko-motoričku, već i edukacijsku.

Trener treba znati uočiti i vrednovati individualne karakteristike svakoga mladoga sportaša, te mu predložiti aktivnosti primjerene njegovoj dobi i psihofizičkom razvoju, kako s obzirom na dob, tako i u smislu motoričkih sposobnosti i, prije svega, osobnoga sazrijevanja.

F) VOLONTERI ŽUPNOGA KAFIĆA/KLUBA

Iako izravno ne vode aktivnosti usmjerene na maloljetnike, oni su ipak važne odrasle osobe u životu župnoga centra i u popratnim neformalnim susretima. Nerijetko upravo oni otvaraju i zatvaraju prostore oratorija/župnog centra, odnosno prvi ulaze i zadnji iz njega izlaze. Dok poslužuju u kafiću i obavljaju službu čuvanja prostora, njihov zadatak nije samo posluživanje za pultom, već su aktivno i pozorno prisutni uz maloljetnike, čuju njihove razgovore, mogu shvatiti mnoge važne

aspekte, upravo putem neformalnosti. Uz animatore, učitelje i odgajatelje koji nude osmišljene i strukturirane aktivnosti, poslužitelji u kafiću, kao i svi drugi odrasli koji rade u oratoriju, stoga predstavljaju svojevrsan prirodan i iznimno vrijedan produžetak pratnje i odgojno-obrazovnog vida. Njihova prisutnost treba biti uvijek pozitivna, a odgojno-obrazovna vrijednost njihove uloge uvijek istaknuta.

G) VOLONTERI ZA ČIŠĆENJE I ODRŽAVANJE

Nekome se mogu učiniti osobama bez izravnoga odgojno-obrazovnoga značaja, no to nije tako: zato je važno vrjednovati te osobe, u očima svih, ne samo za njihovu uslugu čišćenja ili održavanja, već i kao odgojno-obrazovne prisutnosti koje brinu za ambijent, a time i za osobe koje tamo žive, te ih se stoga može poučiti da čine to isto. Njihova služba i njihovo svjedočanstvo – kao i konkretno velikodušna dostupnost i volja da mjesta u kojima borave i djeca učine što gostoljubivijima i dostojanstvenijima – upravo zbog njihove široke i precizne prisutnosti, čini ih velikim izvorom i u cilju zaštite najmanjih. Njihovo ih služenje, naime, često dovodi do nadziranja i najudaljenijih ili najskrivenijih prostora, katkad i onih manje pristupačnih. To ove volontere čini dragocjenim izvorom u učinkovitom poznavanju prostora te u razumijevanju i svijesti o tome što se tamo događa. Nerijetko su upravo oni ti koji primjećuju neprikladno korištenje mjesta ili nepoznato/neovlašteno. Stoga ih prije svega treba osvijestiti te cijeliti i u tom dragocjenom vidu njihove službe. Nadalje, radnici i radnice koji čiste i održavaju jesu oni koji, kako bi sigurno obavljali svoj posao, župnim prostorima često pristupaju prije radnog vremena ili odmah nakon zatvaranja: to omogućuje dodatnu pozornost dvorištima i prostorima te pozorniji i kontinuiran oprez.

AKTIVNOSTI

3

Župno pastoralno iskustvo predlaže neke male, ali konkretne pozornosti, kako bi aktivnosti koje se provode mogle doista biti znak tih pozornosti svih za brigu o maloljetnicima i zaštitu najmanjih: na svakoj zajednici je potom pronaći najprimjereniji i najprikladniji načini provedbe u mjesnoj situaciji.

LITURGIJSKE AKTIVNOSTI

Oni koji se brinu za liturgiju dobro znaju da je to mjesto stvarnog i djelotvornog događanja susreta s Bogom Spasiteljem. Prostori, vremena i načini slavlja mogu i moraju biti takvi da se vodi računa o prisutnosti najmanjih, kako bi se potaknulo njihovo aktivno sudjelovanje.

Može biti korisno da:

1. Kada su liturgijske aktivnosti u skupini posrijedi (različitih od onih općih i tipičnih kao što je nedjeljna misa, primjerice), potrebno je poslati pismenu obavijest roditeljima o vremenu početka izvanrednoga molitvenoga časa (primjerice u došašću ili u korizmi) ili termin za ispovijedi. Također bi bilo dobro navesti okvirno vrijeme završetka. Uvijek mora biti naznačeno mjesto (primjerice u župnoj crkvi, crkvi oratorija, svetištu...).
2. Slavlje sakramenta pomirenja treba se odvijati na liturgijski prikladnim i u svakom slučaju vidljivim, a ne izoliranim mjestima (poštujući vlastita svojstva sakramenta). Govor i geste ispovjednika nikad ne bi smjele biti dvosmislene, pa ni kada im je namjera samo utjeha. Također, posebice u prisutnosti djece, uvijek valja imati na umu dužnost poštivanja njihove intimnosti i osjetljivosti. Ne dovodeći u pitanje ispovjednu tajnu, ako dijete govori o mogućim pretrpljenim zlostavljanjima, mora ga se potaknuti, a po potrebi i uz pratnju, da se obrati nadležnoj i stručnoj osobi, uključujući institucije, za pružanje pomoći i podrške. Uvijek je poželjno da se ispovijedi maloljetnikâ odvijaju na prikladnim mjestima, po mogućnosti u crkvi ili prostoriji za ispovijed, gdje su vidljivi drugim odraslim osobama, po mogućnosti roditeljima. Svećenik se ne bi smio nalaziti sâm s maloljetnom osobom u vlastitomu domu.
3. Kada su skupine ministranata ili pjevača posrijedi, obiteljima je potrebno uvijek priopćiti kalendar smjena posluživanja tijekom

bogoslužja. Što se tiče proba ili formativnih susreta, treba obavijestiti obitelji o danu, učestalosti (tjedno, mjesečno...), mjestu i vremenu početka i završetka, kako bi bili točno informirani. Maloljetnici, pogotovo ako su maleni, ne smiju se ni na koji način zadržavati izvan vremena dogovorenoga s obiteljima. Ne smiju se stvarati ekskluzivni odnosi s nekima, odnosno stvarati mali »elitistički« krugovi. Dobro je stvoriti uvjete za uključivanje roditelja, kako na početku godine tako i tijekom nje. Aktivnosti vezane uz liturgiju, kada uključuju skupine maloljetnika posvećene službi oltara, sakristije i pjevanja, također moraju kao referenta i svjesnoga sugovornika imati lik roditelja. U svakom slučaju, ako se ne može računati na izravnu nazočnost roditelja djece, u svim liturgijskim aktivnostima ili aktivnostima vezanim uz liturgiju u kojima sudjeluju maloljetnici dobro je da su prisutne najmanje dvije odrasle osobe.

KATEHEZE

Treba pripaziti na nekoliko situacija.

1. Budući da katehetske aktivnosti obično imaju definiran kalendar i vrijeme, na početku godine, uz upis, roditelji trebaju dobiti informativni list s datumima susreta u kojemu je također navedeno da se na kraju sata aktivnosti maloljetnici vraćaju kući na isključivo samo roditeljsku odgovornost. Neka se ne preuzimaju s obiteljima obveze izravnoga povratka maloljetnikâ koje se ne može ispoštovati. Eventualne posebne potrebe glede povratka i/ili izravnoga povratka roditeljima, vezane uz dob maloljetnikâ (primjerice djece od 6-7 godina) ili posebne individualne uvjete, moraju se izričito dogovoriti s obitelji. Treba također naznačiti uobičajeno mjesto održavanja susreta, a ako se kateheza odvija na drugim mjestima od uobičajenih, potrebno je unaprijed obavijestiti obitelj.
2. Na početku godine, ali i tijekom nje, na sastancima s roditeljima važno je naznačiti tematski put koji će se prelaziti. To je također posebno korisno u programima posvećenim adolescentima, gdje dijeljenje obrađenih tema s roditeljima pogoduje uspostavljanju pozitivnih odgojno-obrazovnih saveza.

3. Sva osjetljiva pitanja uvijek se moraju rješavati s obzirom na dob maloljetnikâ, uzimajući u obzir smjernice koje proizlaze iz strukture službenih katehetskih programa: dobro je ne predviđati etape ili vremena na temelju individualne osobnosti ili osjetljivosti katehete, vjeroučitelja, nego uvijek u skladu s crkvenim i općim smislom. U tom pogledu dobro je da se planiranje tematskih etapa priprema zajedno sa svećenikom referentom ili koordinatorom i voditeljem kateheze, te da to bude jedinstveno za sve katehete te dobne skupine. Uvijek je valjana i čvrsta, također glede temâ koje se obrađuju, odredba katehetskih programa koju daje biskupska konferencija, koja isto sadrži dragocjene sheme i pedagoške smjernice s obzirom na dob maloljetnikâ, osobito u razdoblju predadolescencije, adolescencije, te s obzirom na temu. U katehetskim programima za stariju djecu, pitanja koja se odnose na ljubav i spolnost rješavaju se stručno, pripremljeno, osjetljivo i zrelo. Gdje je prikladno, korisno je uključivanje stručnjaka iz područja psihologije, morala i pedagogije. Korištenje slika i filmova treba biti primjereno dobi djece i specifičnostima skupine. Od velike je važnosti usmjeriti se, na najprikladniji način, na odgovorno korištenje interneta i društvenih medija.
4. Teme koje se obrađuju i sučeljavanje/povjerenje između djece i katehete mogu navesti odraslu osobu da razumije posebne potrebe djeteta ili intuitivno osjeti delikatne, iako normalne, etape rasta koje ne bi trebale navesti katehetu da uspostavi preferencijalne putove s ovim ili onim maloljetnikom. Dobra i neophodna pažnja prema potrebama djece i dinamici njihova rasta trebala bi, ako ništa drugo, navesti katehetu da o tome razgovara s osobom odgovornom za pastoralni rad, koja će otvoriti mogućnosti za razgovor s maloljetnikovim roditeljima: roditelji su prvi i povlašteni sugovornici svakoga djelovanja.
5. Ne treba isključiti da kateheta može primijetiti znakove nelagode kod maloljetnika, identificirajući mogući uzrok unutar obiteljskog konteksta ili pak primijetiti znakove zanemarivanja ili maltretiranja. U tom slučaju kateheta o tome treba povjerljivo, razborito, ali ne oklijevajući, razgovarati sa župnikom, koji će saslušati kontakt-osobu, odnosno biskupijskoga povjerenika ili povjerenicu za zaštitu

maloljetnikâ, radi procjene kompetentnih osoba i eventualnog aktiviranja za to predviđenih institucionalnih zaštitnih mjera.

6. Posebnu pozornost treba obratiti na metode upravljanja skupinom te obuzdavanja u slučaju turbulentne skupine: neka se nikada ne koristi verbalno nasilje ili pretjerana agresija u glasu. Mogu postojati slučajevi u kojima se maloljetnik prema odrasloj osobi ponaša zaista neprimjereno, ako ne i uvredljivo. Upozorenja, katkad neophodna, neka uvijek imaju osjećaj poštivanja granica i dostojanstva maloljetnih osoba. U svakom slučaju, osoba zadužena za katehezu treba uključiti i roditelje: dobar savez između obitelji i katehete postaje najbolji odgojno-obrazovno sredstvo, a ako je potrebno i sredstvo obuzdavanja.
7. Još jedno dobro preventivno sredstvo jest krepostan odnos među odgojiteljima i učiteljima: nijedan kateheta ne smije u svojoj zadaći biti ostavljen sâm, nego mora imati i osjećati podršku cijeloga tima kateheta. Usporedba u skupini kateheta dotične dobne skupine, osmišljavanje zajedničkih metodologija, razvijanje dobrih savjeta, prisutnost svećenika ili odgovorne osobe, pomoć je i podrška samom kateheti. S druge strane, ne smije se zaboraviti kako međusobna razmjena iskustava kateheta dovodi do pronalaženja načina uzajamne pomoći i potpore, uključuje zajedničko iznošenje činjenica, te pridonosi većoj objektivnosti iščitavanja pojava.

AKTIVNOSTI OKUPLJANJA I ANIMACIJA

Kada se govori o aktivnostima okupljanja i animacije maloljetnikâ, to se može odnositi na opće animacijske aktivnosti poput igara, plesova, župnih slavlja, ali i na specifične aktivnosti za pojedine skupine. Razboritost i zdrav razum uvijek su dobri suputnici. Uvijek treba voditi računa o sljedećem:

1. Odabir vrste igre i mjesta treba biti primjeren dobi djece i broju animatora u njihovoj pratnji. Malene treba osobito pripaziti tijekom pokreta i akcija igre. Igre, uključujući fizičke, uvijek trebaju poštivati tjelesnost i stid svakoga pojedinačno. Kada su skupni plesovi i balovi posrijedi, moraju se izbjeći neprikladne geste ili ono što bi moglo aludirati na seksualne geste.

2. Često se u župne animatorske aktivnosti uključuju mladi odgojitelji, učitelji i animatori, jer su dobno bliži maloljetnicima te mogu zadobiti njihovu simpatiju, poštovanje i povjerenje. Riječ je o odgojno-obrazovnim figurama koje su manje roditeljske, a više slične dinamici *starijega brata / starije sestre*: pretjerano odrasle figure često se muče da budu dobro prihvaćene kod adolescenata. Istina je, međutim, da se zadaća praćenja adolescenata ne može povjeriti samo bratsko-sestrinskim figurama te da takve mlade odgojitelje i učitelje treba poduprijeti i pratiti više odraslih osoba. Uvijek treba postojati barem jedna odrasla osoba koja obavlja zadatak odgojitelja i koordinatora mlađih animatora. Skupinu mladih animatora adolescenata nikada ne treba ostaviti da bude sama. Pretpostavljajući i da imaju sve potrebne izvore, skupinu mladih odgojitelja i učitelja također treba educirati i pratiti.
3. Za mnoge župe vrijeme ljetnih aktivnosti, posebice ljetnih rekreacija, predstavlja *koncentraciju* aktivnosti na kojoj se okupi puno više maloljetnika nego u ostatku godine. To je više nego dovoljan razlog da svi uključeni animatori budu svjesni odgovornosti i važnosti usklađenosti za pozitivan i proaktivan – te u isto vrijeme pronicljiv, razborit i oprezan – stil.
 - a) Ključna je formacija odgovornih osoba i koordinatora: cilj je pomoći im da drže otvorene oči i pred onim ponašanjima ili situacijama koje bi mogle ugroziti maloljetnike.
 - b) Uz formaciju koordinatora, bit će neophodna barem minimalna, ali učinkovita formacija svih animatora prisutnih tijekom ljetnih rekreacijskih aktivnosti. To se ne smije uzeti zdravo za gotovo, ili smatrati da je to gotovo jednom zauvijek, jer svake godine ima novih vrlo mladih animatora. Nadalje, pa i ako je riječ o predlaganju opreza i preporuka koje će poneki već čuti nekoliko puta, važno je da se to vrijeme formacije odvija plenarno za sve: to što svi slušaju isto i iste preporuke pomaže u stvaranju *okruženja usklađenosti* i zajedničke brige. Neka se uvijek naglase nedopustiva ponašanja.
 - c) S organizacijskoga gledišta treba se ponajprije osvrnuti na razmatranja koja se tiču izbora prikladnih mjesta (s obzirom na dob djece, osobito za vanjske aktivnosti) i sigurnosti u župnim

prostorima, gdje se obično događaju te ljetne aktivnosti. Za boravka djece u oratoriju, ulazna dvorišna vrata trebaju biti zatvorena ili u svakom slučaju pod nadzorom, kako bi se spriječio nekontroliran izlazak maloljetnikâ, kao i ulazak neovlaštenih odraslih osoba.

- d) Važno je, upravo zbog velikoga broja djece, točno voditi popise prisutnih: ne smije biti nedoumica oko učinkovite i svakodnevne brige o maloljetniku. Na početku dana mora biti osoba zadužena za popunjavanje obrasca prisutnih. Potrebno je provjeriti cjelovitost skupine pri svakom kretanju izvan župnih prostora i dvorišta. Listu prisutnih potrebno je dostaviti u tajništvo, radi bilježenja izostanaka.
 - e) Presudna je dobra organizacija tajničkih aktivnosti. Na početku svakoga dana osoblje tajništva obavještava kontakt-osobu svake skupine o eventualnom odobrenju prijevremena izlaska maloljetnika: ne smije mu se dopustiti samostalan odlazak u naznačeno vrijeme, nego u pratnji. Zatim treba pripočeti popis djece za koju ne postoji dopuštenje za objavu fotografija i videa, kao i naznaku maloljetnikâ s alergijama i/ili intolerancijama na hranu ili lijekove, ili onih kojima je potrebna posebna zdravstvena skrb.
4. Drugo važno *mjesto* okupljanja su školska kampiranja – višednevni izleti, kampovi, praznici. Posebni oprezi proizlaze zbog provođenja jednoga ili više dana izvan doma. Stoga se pri planiranju mora obratiti pozornost na: broj dječaka i djevojčica, brojčani omjer između pratitelja i prijavljene djece; eventualno sudjelovanje roditelja ili članova obitelji; prisutnost djece s teškoćama u razvoju; pažljiv odabir odgajatelja i pratitelja; odabir mjesta odredišta primjerena dobi maloljetnikâ; provjeru da je kuća koja će ugostiti skupinu u skladu sa sigurnosnim standardima. Zatim na raspored djece po sobama/spavaonicama koji uvijek predviđa prisutnost barem jednog odgajatelja. Bolje je birati objekte sa spavaonicama s najmanje šest/osam kreveta, kako bi bila prisutna najmanje dva odgojitelja, učitelja. U hotelima, zbog soba s ograničenijim brojem kreveta, potrebno je biti poglavito oprezan glede rasporeda soba i izbora odgajatelja, učitelja. Nikada se ne smije sobe zaključavati iznutra.

Toaleti i tuševi su pod nadzorom uz potrebnu ravnotežu između poštivanja osjećaja pristojnosti i odgovorne prisutnosti. Što se tiče specifičnih aktivnosti, one trebaju biti podijeljene po dobnim skupinama kako bi se omogućilo formiranje homogenih skupina i provođenje odgovarajućih aktivnosti. Treba poduzeti odgovarajuće mjere opreza ovisno o vrsti odredišta (more, planine, gradovi kulture i umjetnosti). Kada su posrijedi zahtjevniji izleti, valja osigurati pomoć vodiča. Nikako se ne smije zaboraviti ovlaštenje roditelja koji moraju dobiti sve potrebne informacije o izvođenju aktivnosti, programu dana, odjeći i opremi primjerenoj vrsti odredišta. Uvijek se navode podatci za kontaktiranje upravitelja skupine. Djeca moraju imati presliku osobne isprave i zdravstvene iskaznice.

SPORTSKE AKTIVNOSTI

Iako nema sumnje u edukativnu vrijednost sporta i važnost figure trenera, ovdje valja skrenuti pozornost na nekoliko vrlo praktičnih opreznosti koje se odnose na osobito poseban prostor: prostor svlačionica.

1. Uvijek se mora preporučivati prava razboritost i sabranost u stavovima. Neke geste ohrabrenja i približavanja sportašu koje čini odrasla osoba, ako su jasno vidljive svima i nedvosmislene (primjerice na terenu tijekom zamjene), u suzdržanijim i osobnijim kontekstima, kao što je unutar svlačionice, riskiraju pretpostavku drukčije i prijekora vrijedne konotacije. Sama prisutnost trenera u svlačionici, što je vrlo česta situacija, kako zbog praktičnih razloga prostora tako i zbog obveze nadzora maloljetnikâ, nameće posebnu prisebnost i korektnost u ponašanju.
2. Prostor svlačionica i tuševa mora biti primjereno čuvan, mudro uravnotežujući između poštovanja privatnosti i autonomije maloljetnikâ, te istinskog i savjesnog nadzora: svađe unutar svlačionice u odsutnosti trenera ili neprimjereno ponašanje svakako nisu rijetki događaji. Moguće je i zlostavljanje, osobito među mladima u adolescentnoj dobi. Stoga je preporučljivo ne ostavljati sportaše bez nadzora, poglavito ako su maleni ili izrazito živahni. Evo i nekoliko mjera opreza koje se odnose na korištenje svlačionica: a) uvijek se

potiče istovremena prisutnost dviju odgovornih odraslih osoba; b) nikada nije dopuštena prisutnost stranaca ili neovlaštenih osoba; c) kada su vrlo mladi sportaši posrijedi, pristup svlačionicama može biti korisno omogućiti i roditeljima. U svakom slučaju, preporučuje se da pristup bude dopušten samo jednom roditelju po maloljetniku ili, alternativno, roditeljima koji su izričito ovlašteni i imenovani uz međusoban dogovor svih obitelji. Međutim, ni u tim slučajevima trener ili pomoćno osoblje ne smiju prepustiti u potpunosti zadatak nadzora, već su uvijek prisutni. Trener ili odrasla pomoćna osoba ne tuširaju se zajedno s maloljetnicima. Ako nisu omogućene zasebne svlačionice za trenera i pomoćnu osobu, oni se presvlače i peru tek nakon što maloljetnici odu.

5. Korisno je, i prije svega praktično, da na početku sportske sezone trener uspostavi dobar odnos savezništva s obiteljima, a tako i tijekom susreta s roditeljima i ostalim odraslim osobama kluba koje prate ekipu, te im: a) objasni pravila u vezi s upravljanjem i nadzorom svlačionice; b) priopći modalitete svoje prisutnosti i nadzora unutar svlačionica; c) navede osobe koje su, uz suglasnost roditelja, ovlaštene za pristup svlačionicama; d) odredi eventualni modalitet prisutnosti roditelja za mlađe i starije sportaše.

AKTIVNOSTI ŽUPNOGA KAFIĆA/KLUBA

Glede ove aktivnosti koja je naizgled od male važnosti, zbog dosljednosti i u neformalnim susretima, uz sva neophodna ovlaštenja, prijeko je potrebno i striktno poštivanje važećih zakona (zdravstveni, porezni...), te valja podsjetiti da:

1. Volonteri u kafiću ne smiju biti samo maloljetnici. Ako kojim slučajem ima maloljetnika, onda s njima uvijek mora biti kao odgovorna prisutna barem jedna odrasla osoba.
2. U trenutcima većega priljeva, odnosno predvidive prisutnosti adolescenata ili mladih (na kraju treninga, tijekom drugih aktivnosti, ili u određeno vrijeme), dobro je da poslužitelj, makar i punoljetan, nije premlad niti sâm.
3. Za poslužitelje u kafiću treba osigurati i formacije o pitanjima koja se odnose na zaštitu maloljetnikâ i u kojima mora biti jasno navedeno da

njihova usluga nije samo donošenje hrane i pića, već da su oni prije svega pozvani biti pozitivna i proaktivna figura. Uvijek trebaju biti predviđeni postupci za reviziju predloženih aktivnosti i njihove provedbe.

4. Nikada se iz vida ne smije izgubiti formativna posebnost župnog kafića/kluba.
5. Alkoholna pića se nikada ne smiju posluživati maloljetnicima, a treba paziti i na to da mladi koji su tek odrasli ne kupuju alkoholna pića kako bi ih potom prosljedili maloljetnicima unutar zatvorenih ili otvorenih prostora oratorija/župnoga centra.
6. Neuobičajene situacije i sumnjive prisutnosti u baru i okolnim prostorima treba uvijek i odmah prijaviti župniku ili odgovornoj osobi.
7. U vrijeme zatvaranja neophodno je pobrinuti se da u župnim prostorima ne ostanu maloljetnici bez nadzora.

MJESTA

4

SIGURNOST PROSTORA ZA SIGURNOST OSOBA

Temeljna je, očito ne samo u smislu zaštite maloljetnika, sigurnost okruženja i prostora: kako ona konstruktivna u skladu sa zakonom (sigurnosni izlazi u slučaju opasnosti, visina parapeta prozora na katovima, održavanje sprava i naprava za igru djece...), tako i ona u pogledu održavanja (pločice, nestabilne karniše, redovit i šestomjesečan pregled i održavanje aparata za gašenje požara...), a često se upravo ovo potonje mora pratiti pozorno i stalno, bez odlaganja. Prikladno je da postoji barem jedna odrasla osoba za kontakt zadužena za nadzor tih zadataka, koja jamči periodično održavanje, koja ima dostupne vještine za hitne slučajeve (vodoinstalater, električar, zidar) i koja je spremna zatvoriti i spriječiti pristup prostorima koji nisu sigurni, putem odgovarajuće signalizacije, znakova, gradilišnih traka.

IZBOR PROSTORA S OBZIROM NA VRSTU AKTIVNOSTI I SUDIONIKE

Drugi oprez odnosi se na prikladan izbor prostora i odgovarajućih mjesta za vrstu aktivnosti koja se predlaže maloljetnicima, te s obzirom na njihovu dob. Unutar oratorija ili župnoga centra (kako u zatvorenim prostorijama, tako i na otvorenome) potrebno je poduzeti potrebne mjere opreza kako bi se spriječilo da djeca uđu i ostanu na mjestima skrivenima od pogleda ili bez ikakve kontrole (primjerice ormari, podrumi, prostorije u koje malo tko zalazi, kutovi dvorišta). Izvan župnoga centra treba izbjeći mjesta koja je teško kontrolirati. Broj prisutnih odgajatelja, učitelja, uvijek mora biti primjeren veličini prostora, stupnju kretanja koji zahtijeva aktivnost, dobi maloljetnikâ, učinkovitoj kontroli opsega prostora za igru. Preventivan pregled uvijek treba provoditi bez pretjerana oslanjanja na pamćenje ili prisjećanje na to kako su prostori nekad izgledali, kako bi se provjerilo da nema promjena u stanju mjesta (kao što je, primjerice, uklanjanje ograda, otvaranje novih cesta u blizini, gradilišta).

ČUVANJE I NADZIRANJE PROSTORA

Općenitije, dobra preventivna aktivnost za zaštitu maloljetnih osoba ovisi o učinkovitom nadzoru okolice. Temeljni sigurnosni kriterij, koji jamči čuvanje mjesta, jest njihova vidljivost. Mnogo toga očito ovisi o rasporedu prostora i njihovoj veličini: u nekim slučajevima župni prostori i zgrade namijenjene aktivnostima djece i adolescenata mogu biti vrlo velike, barem u odnosu na broj odraslih koji ih mogu nadzirati, a to zahtijeva posebno predano promatranje i prisutnost. Manjim prostorima može se lakše upravljati, makar je u svakom slučaju neophodno paziti i izbjegavati postojanje otvorenih ili nenadziranih prostorija, hodnika, podruma. Ono što je najvažnije jest biti dobro svjesni strukture mjesta i prostora, najskrivnijih područja, povezanih rizika: razumijevanje svih ograničenja i nedostataka omogućuje da ih se ispravi određenim organizacijskim pothvatima i oprezima.

Kamere ili sklopovi videonadzora mogu u nekim slučajevima pomoći u sprječavanju krađe ili zloporaba. Valja imati na umu da se sustavi videonadzora postavljaju na otvorenome, te po mogućnosti u ogradnim područjima ili u najskrivnijim prostorima (ulazi u podrum, skrivena vrata, izolacijski prostori, nosači za bicikle...). Interni sustavi mogu se postavljati samo za specifične i točne potrebe, u blizini prilaza ili mjesta od posebna interesa za nadzor. Uvijek moraju postojati potrebni zakonski natpisi s naznakom vlasnika obrade podataka i svrhe nadzora. Zakonodavstvo o videonadzoru i privatnosti uvijek se mora strogo poštivati.

U svakom slučaju, ključno je naglasiti da kamere ne mogu biti jedini odgovor na potrebe zaštite prostora: one su od male koristi ako nedostaje volontera i odraslih koji daju učinkovitu i srdačnu prisutnost. Stoga je bolje da tijekom radnoga vremena objekata postoji minimalan i diskretan nadzor volonterâ, odnosno prisutnih odraslih osoba. Sustav videonadzora može biti od pomoći posebice tijekom noći i kada su prostorije zatvorene. Pomni pogledi odraslih mogu omogućiti da se u dvorištima primijete nejasne skupine djece koja rijetko dolaze u župu: to

je prilika da im se predstavi i s njima razmijeni nekoliko riječi, a ujedno pokaže da su prostori čuvani.

Neka se pažljivo prati učestalost prisutnosti odraslih osoba (osobito ako nisu poznate) koje parkiraju bez uočljivoga razloga.

Nadzor dvorišta i otvorenih prostora dobiva posebnu važnost kada su župni objekti u sklopu velikih stambenih središta ili smješteni na prolazima, koji upravo zbog toga mogu privući pozornost (odraslih ili maloljetnih) osoba koje raspačavaju droge. Mora se pažljivo razmotriti prisustvo slabo poznatih osoba ili odraslih koji se kratko zadržavaju u dvorištu i kratko kontaktiraju s djecom. Dobro osvijetljenje ogradnih područja i dvorišta također može biti vrijedno sredstvo odvratanja od neprikladnoga ponašanja.

UPRAVLJANJE PRISTUPAČNOŠĆU: POPIS KLJUČEVA

Župni prostori su svakako za svakoga i njima se treba upravljati bez logike zatvaranja, ali da bi doista bili za sve, oni moraju biti sigurni za sve. To zahtijeva mudro, svjesno i razborito upravljanje prostorima. Oni su svakako dostupni, ali to ne znači da su uvijek otvoreni i bez pravila pristupa ili pune svijesti onih koji su za njih odgovorni, koji trebaju znati tko im ima pristup i tko ih koristi, kada i u koje svrhe.

Razborito upravljanje ključevima nije znak zatvaranja već, naprotiv, odgovornog nadzora i učinkovitog čuvanja:

- potrebno je sastaviti popis ključeva te osigurati da se najudaljeniji prostori ili oni koji mogu izmaknuti učinkovitoj kontroli ne ostavljaju otvorenima;
- posebice, neka se ne ostavljaju slobodno dostupnima: podrumi, izolacijski međuprostori, prostori ispod stepeništa, potkrovlja, tavani, kotlovnice, kuhinje;
- mora postojati popis suradnika ovlaštenih za korištenje određenih ključeva prema vrsti službe koju obavljaju;
- potrebno je izmijeniti brave za koje se ne može znati koliko je njihovih ključeva u optjecaju i tko ih sve posjeduje;

- neka se u tajništvu ili na drugom prikladnom mjestu postavi ploča s ključevima;
- ključevi se ne daju maloljetnicima, osim ako ulaz u sobe ili prostore nije u pratnji odrasle osobe.

CRKVA – SAKRISTIJA

Čuvanje liturgijskih mjesta u skladu je sa svetošću mjesta. Kontrola pristupačnosti (makar i samo u smislu zaključavanja ključem) treba biti učinkovita i za prigradene prostore (sakristije, skladišta, tavana, zvonici, ulazi u prostore kora), kako zbog sigurnosti tako i zbog razboritosti.

ŽUPNA KUĆA I SVEĆENIČKI STAN

Ministerijalna dimenzija svećenikova života ne smije biti podložna nesporazumima u pogledu potrebe za ambijentom (a time i prostorima) namijenjenom njegovom osobnom životu. Zbog strukturalnih razloga, u zgradi župne kuće katkad se nalazi i župno tajništvo ili prostorije za sastanke. U svakom slučaju, javni prostor mora biti jasno određen, odvojen od prostora namijenjenih privatnom stanovanju svećenika. Svećenik stalno stanuje u župnoj kući. Dio župne kuće rezerviran za privatne rezidencije nije mjesto ni za trajno ni za iznenadno gostoprimstvo, a pogotovo nikada za maloljetnike. U slučaju da je netko (poznat ili ne) u izvanredno žurnom traženju privremenog prihвата, to se može odvijati u posebno namjenskim strukturama (biskupijskim ili župnim) ili, u nedostatku drugoga trenutalnog rješenja, u župnim strukturama odvojenim od svećeničkog doma, te u svakom slučaju na posve transparentan način. U tim slučajevima, osobito ako su posrijedi i maloljetne osobe, uz svećenika i gosta uvijek je neophodna i treća odrasla osoba. Inicijative odgojno-obrazovnog suživota adolescenata i mladih trebaju se također odvijati uvijek i jedino u javnim dijelovima župnih zgrada, a ne u sobama župnoga stana. U svakom slučaju, mora postojati odgovarajuća prisutnost odraslih odgajatelja, učitelja.

ORATORIJ / ŽUPNI CENTAR

U sobama i dvoranama koje su općenito otvorene za javnost u određeno vrijeme (prostorija za adolescente, igraonice...) uvijek treba biti prisutna odrasla osoba za nadzor.

Ostala predvorja, dvorane, sobe ili prostorije koje se koriste samo prema potrebi (primjerice: katehetske učionice, laboratoriji) otvaraju se samo kada to zatreba, kako bi se izbjegla prisutnost maloljetnikâ ili drugih neovlaštenih osoba. Prostorii posebne namjene (primjerice teretana, glazbena dvorana...) uvijek trebaju imati kontakt-osobu koja upravlja pristupom, posebice ako se nalaze na udaljenim pozicijama u odnosu na glavnu zgradu.

Glede prostorija koje su dostupne za užine ili male zabave, otvaraju se prema potrebi i prema zahtjevima obitelji. Poglavitito su pod nadzorom ako ih koriste tinejdžeri. Tavana, podrumi, međukatovi, skladišta, ostave, kuhinje, kotlovnice, trafostanice i slično: uvijek trebaju biti pozorno zatvoreni, kako zbog sigurnosti onih koji im pristupaju, tako i zbog sprječavanja stvaranja skrivenih i nekontroliranih prostora.

Prije zatvaranja župnog centra, osobito kada su posrijedi aktivnosti koje uključuju velik broj osoba (ljetni i zimski rekreacijski centri...), potrebno je obaviti završni pregled prostorija. Što se tiče dvorišta, igrališta te otvorenih i slobodno dostupnih prostora (u vrijeme kada su otvoreni) gdje se događaju okupljanja i neorganizirane spontane igre, uvijek je preporučljiva prisutnost barem jedne odrasle osobe (primjerice poslužitelja iz kafića) koja jamči čuvanje mjesta, nadzor i pravodobnost intervencija ako za time bude potrebe. U svakom slučaju, pristup ovim prostorima smije biti dopušten samo u radno vrijeme oratorija, župnoga centra. Nije razborito da se u župnim strukturama dopušta boravak djece ili maloljetnikâ uz zatvorena vrata i bez nadzora.

SREDSTVA

5

PISMENA SUGLASNOST RODITELJA

Važno i neophodno informativno sredstvo za roditelje o aktivnostima župe u kojima sudjeluju njihova djeca jest njihova autorizacija, odnosno ovlaštenje za konkretne aktivnosti koje predlaže župa.

U tom smislu može pomoći nekoliko napomena:

1. Dobro je pribaviti, ne tek usmeno, već pismeno odobrenje roditelja (ili zakonskih skrbnika): dovoljan je jednostavan potpis autorizacije i ovlaštenja za sudjelovanje koji se može staviti na dnu obavijesti o aktivnosti.
2. Uz obrazac mora se priložiti opis aktivnosti, tko je organizira, vrijeme okupljanja (polazak, dolazak, završetak...), naznaku mjesta gdje će se aktivnost odvijati, kao i kretanje (pješice, autobusom, župnim/oratorijskim minibusom, u pratnji automobila s roditeljima...).
3. Važno je navesti odgovornu osobu/pratitelja (uz broj telefona) koju roditelj u slučaju potrebe može kontaktirati.
4. Obrazac treba sadržavati zahtjev za telefonskim brojem roditelja kako bi ih se u slučaju potrebe moglo dobiti. Istina je da mnoga župna tajništva imaju adresar s kontaktima svakoga djeteta, ali možda nije ažuriran ili roditelji možda nisu dostupni na broju navedenom u tajništvu. Bolje je svaki put u obrascu za odobrenje koje su potpisali roditelji zatražiti broj telefona na koji jamče dostupnost u razdoblju obavljanja aktivnosti za koju se traži ovlaštenje.
5. Ako je predviđeno video i fotografsko snimanje, onda se to ne smije činiti bez posebne suglasnosti roditelja. Njihova pismena suglasnost također je neophodna i za eventualno dijeljenje fotografija.
6. Komunikacije i informacije trebaju se davati izravno obiteljima.
7. Nije primjereno kontaktirati maloljetnu osobu izravno, primjerice mobitelom i/ili imati bilo kakav dogovor, bez prethodne suglasnosti roditelja.

Ne smijemo zaboraviti da se obrasci autorizacije koji sadrže osobne podatke moraju pozorno i vjerno čuvati u strogom skladu s važećim propisima: *Opća uredba Europske unije za zaštitu osobnih podataka GDPR* br. 679/2016.

UPORABA TEHNIČKIH SREDSTAVA

Računala, mobiteli i fotoaparati vrlo su korisna sredstva koja se, međutim, mogu uporabiti nepravilno. Stoga je neophodna edukacija o njihovoj uporabi te je potrebno dati precizna pravila učiteljima, odgajateljima, animatorima i volonterima. Za to je neizostavan dobar primjer formatora, stručne osobe. Prije svega, nije razborito da župne strukture imaju slobodnu internetsku vezu.

Internetske veze koje župa koristi, posebice one bežične, moraju uvijek biti zaštićene pristupnom lozinkom koju je potrebno povremeno mijenjati.

Uvijek se moraju primjenjivati ažurirani filteri koji sprječavaju pristup stranicama koje su zabranjene maloljetnicima.

Zasigurno je uporaba interneta dragocjena i za župne aktivnosti usmjerene prema maloljetnicima i sve one koje ih uključuju: misli se na traženje videa, tekstova pjesama, videozapisa, fotografija koje su svakako korisne za dobru komunikacijsku, katehetsku i edukacijsku metodiku. Katkad ih trebaju sami animatori (pa i maloljetni): primjerice glazbu, video plesa ili bilo što drugo što je potrebno za župne aktivnosti. U tom slučaju čini se uputnim uspostaviti dupliciranu internetsku vezu župne strukture: onu rezerviranu za upravu/tajništvo i zaštićenu neotkrivenom lozinkom, te onu namijenjenu široj dostupnosti, prikladno opremljenu dobrim filterima i lozinkom koja se prema potrebi može dati animatorima/učiteljima i odgojiteljima.

Važno je da se ta lozinka često mijenja, posebice za bežične veze. Konkretno, što se tiče mobilnih telefona, *facebooka*, *Instagrama*, *WhatsAppa* i mrežnih društvenih medija, postoji cijela gusta mreža virtualnih mrežnih kontakata u koje mogu biti uključeni maloljetnici i odrasli edukatori iz župe. Župni formatori vrlo često na funkcionalan način za župne aktivnosti koriste društvene medije kao kanal komunikacije s maloljetnicima. Ovdje se misli, primjerice, na sve rašireniju uporabu kreiranja *WhatsApp*-skupina za davanje organizacijskih obavijesti, podsjećanje na rokove prijava, načine sudjelovanja, rasporede sati... U tim

je slučajevima korištenje *WhatsApp*-skupina vrlo prikladno, ali se preporučuju izrazito važne mjere opreza:

1. *WhatsApp*-skupine treba stvarati među odraslima: dakle s roditeljima djece, a ne sa samim maloljetnicima, pogotovo ako su mlađi od 14 godina.
2. Alternativno, posebice glede djece koja su navršila 14 godina: uvijek valja pitati obitelji za dozvolu kada se stvara *WhatsApp*-skupina s maloljetnom djecom.
3. Objasniti da se te *WhatsApp*-skupine koriste samo za prenošenje obavijesti i informacija o župnim aktivnostima. Odrasla osoba ili animator ili kateheta ne smije provoditi vrijeme u dopisivanju s djecom, niti te skupine trebaju služiti za međusobno dopisivanje djece.
4. Napomenuti župnom volonteru koji provodi aktivnosti s maloljetnicima da nikada ne objavljuje fotografije maloljetnikâ na *facebooku*, *Instagramu*, pa ni u *WhatsApp*-skupinama, pogotovo ako za to ne postoji izričit i informiran pristanak roditelja.
5. U slučaju da netko od maloljetnikâ objavi neprimjerenu i/ili uvredljivu fotografiju ili tekst na *WhatsApp* ili u *facebook*-skupini, taj će materijal biti odmah uklonjen i, gdje je to primjereno, skupina će biti suspendirana.

OBJAVLJIVANJE FOTOGRAFIJA MALOLJETNIKA U VIJESTIMA I NA MREŽNIM STRANICAMA ŽUPE

Za objavu fotografija ili slika koje na prepoznatljiv način prikazuju maloljetne osobe na vijestima ili službenim stranicama ili društvenim mrežama župe, potrebna je prethodna informirana pismena suglasnost oba roditelja ili skrbnika. Pristanak moraju izraziti oba roditelja na temelju zajedničke roditeljske odgovornosti. Svećenici, pastoralni radnici i volonteri trebaju znati da objavljivanje fotografija i videozapisa maloljetnikâ na njihovim osobnim stranicama na *facebooku* ili *Instagramu* ili drugim društvenim mrežama, u potpunosti pripada njihovoj osobnoj odgovornosti.

Treba istaknuti osjetljivost objavljivanja fotografija maloljetnikâ na društvenim mrežama poput *Instagrama* ili *facebooka* (također župnih):

svaka objavljena fotografija zapravo postaje predmetom velikoga dijeljenja putem mreže *prijateljstava*.

Naposljetku, što se tiče kvalitete fotografija objavljenih na stranici, preporučuje se da one ne budu visoke razlučivosti, osobito kada prikazuju maloljetnu osobu u krupnom planu. Isto vrijedi i pri objavljivanju u tiskanom obliku ili na internetu fotografijâ koje prikazuju velike skupine djece (primjerice skupna fotografija: sva djeca koja su na katezezi ili u kampu).

TAJNIŠTVO ŽUPE

Važno mjesto za obitelji i koordinaciju župnih aktivnosti svakako je župno tajništvo koje bi trebalo:

1. Sastaviti popise djece čiji su roditelji potpisali suglasnost za sudjelovanje u župnim aktivnostima, navodeći u tomu obrazac autorizacije: adrese, brojeve telefona...
2. Imati primjerak plana aktivnosti kako bi se odgovorilo na sve zahtjeve obitelji za informacijama ili drugim zahtjevima.
3. Sačuvati formulare koje su potpisali roditelji onoliko dugo koliko je potrebno.
4. Imati vidljiv popis koji se može odmah i uvijek vidjeti, s korisnim telefonskim brojevima u slučaju potrebe za hitnom pomoći (hitna pomoć, vatrogasci, hitna medicinska pomoć...).

Preporučuje se da pristup popisima i osobnim podacima svake maloljetne osobe (ali to ne vrijedi samo za maloljetne osobe) bude zaštićen lozinkom rezerviranom samo za tajničko osoblje.

Među podacima za koje je potrebno osigurati da budu čuvani lozinkom također su fotografije i videozapisi.

Svi oni koji u ime dotične osobe obrađuju podatke unutar vlastita sustava, a time i članovi župnoga tajništva u ime župe, preuzimaju ulogu *osobe zadužene za obradu* ili *ovlaštene za obradu*, a iako nije potrebno, dobro je da im se to povjeri napismeno u pismu u kojem se navode upute za obradu podataka.

Valja podsjetiti na važnost čuvanja ovlaštenja ili autorizacije za objavu slika i fotografija, kao i izjave roditelja/staratelja koji uskrate suglasnost. Konačno, često se može dogoditi da maloljetna osoba mora napustiti župne prostore prije redovnoga završetka predložene aktivnosti (radi posjeta liječniku, tečajeva podrške ili obiteljskih obveza...).

U tim je slučajevima prikladno da:

1. Obitelj pismeno uputi zahtjev za prijevremen dopust. Uvijek valja tražiti da se naznači i vrijeme u koje će roditelj doći po dijete, te hoće li netko drugi umjesto roditelja doći po maloljetnu osobu.
2. Ako obitelj želi da se maloljetna osoba sama vrati kući, onda to mora biti izričito i uvijek pismeno naznačeno.
3. U svakom slučaju, važno je da u različitim koracima uvijek bude prisutan odrasli volonter/suradnik koji jednostavnim i neformalnim pitanjima može osigurati da je osoba kojoj se dijete vraća (ako to nije roditelj) stvarno za to ovlaštena.

ZAKLJUČCI

6

Ove napomene o dobrim praksama skrbi o maloljetnicima i njihove zaštite u župi svakako ne namjeravaju predstavljati priručnik koji može odgovoriti na sve brojne situacije koje se mogu dogoditi ili dati iscrpne odgovore na sva pitanja. Očito je da neka praktična rješenja nisu dovoljna ako kod svih pastoralnih suradnika ne postoji odlučna svijest o vlastitoj ulozi svjedoka vjere i odgojitelja. Ali tamo gdje evanđeosku edukacijsku strast za malene dijele svi oni koji se odluče staviti na raspolaganje za neku župnu službu, moći će se također pronaći najprikladniji načini, jer u svakoj pojedinoj župnoj stvarnosti čuvanje i skrb o malenima treba poprimiti oblik najboljih i najučinkovitijih praksi.

PRILOZI

7

DJELOTVORNE SMJERNICE ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA¹

Tradicija naše Crkve _____ daje nam djelotvorne metode i opreznosti koje su jamčile i još uvijek jamče sigurno i pouzdano okruženje za maloljetnike.

Upravo da bismo dali kontinuitet i učvrstili tu dragocjenu stvarnost koja na poseban način obilježava naše župe, osobito u uvjetima kontinuirane društvene evolucije – dovoljno je pomisliti na svijet komunikacija i društvenih mreža – prikladno je i korisno pojasniti neke opreznosti koje moraju biti poznate i koje moraju prihvatiti sve odrasle osobe koje su, u bilo kojem svojstvu, uključene u kontakt s maloljetnicima u crkvenim stvarnostima.

Sljedeće smjernice, koje su već uvelike zajednička baština naših zajednica, ne samo da nemaju nakanu biti sveobuhvatne, već će se morati prikladno prilagoditi različitim crkvenim stvarnostima naše biskupije. One namjeravaju podupirati i poticati mudro i razborito usmjerenje, jasno naznačujući perspektive za djelovanje, ističući koja su najrelevantnija ponašanja u odnosu s maloljetnim osobama koje treba slijediti sa strašću i predanošću, ili ona koja se ne smiju događati, jer se ni na koji način ne mogu pripisati ispravnoj pastoralnoj praksi.

Osobito ćemo se usredotočiti na nekoliko točaka od posebne važnosti: prevladavajuću tipologiju koja se tiče prisutnosti maloljetnikâ u crkvenim aktivnostima, moguća zlostavljanja i zloporabe koje se mogu dogoditi, glavne obveze koje treba preuzeti, kriterije za izbor i formaciju onih koji u Crkvi skrbe o maloljetnicima, karakteristike koje se zahtijevaju od crkvenih sredina, potrebu za pribavljanjem pristanka roditelja.

¹ Ovaj se model djelotvornih smjernica (vidi: Arcidiocesi di Milano, *Formazione prevenzione. Linee guida per la tutela dei minori*, Milano 2019.), koji na jednostavan i suštinski način sažima ono što je šire izloženo u opisu dobrih praksi za zaštitu maloljetnikâ u župi, može prilagoditi posebnostima svake crkvene stvarnosti, posebice onih biskupija koje ga smatraju prikladnim usvojiti.

PRISUTNOST MALOLJETNIKA U CRKVENIM AKTIVNOSTIMA

Maloljetnici su prisutni u više konteksta crkvenoga života. Među najrelevantnijima mogu se navesti sljedeći:

- sudjelovanje u liturgijskim slavljinama;
- priprava za sakramente i katehetske ponude;
- liturgijska animacija, uglavnom kao ministranti ili glazbeni animatori;
- sudjelovanje u duhovnim vježbama ili hodočašćima;
- sudjelovanje u aktivnostima oratorija, kako tijekom godine tako i u ljetnom oratoriju;
- sportske aktivnosti;
- formativni boravci: ljetni kampovi ili kampovi u drugim razdobljima u godini;
- pohađanje katoličkih škola (vrtići, osnovne i srednje škole);
- kao primatelji crkvene karitativne ili zdravstvene aktivnosti;
-

Odrasle osobe u posebnim situacijama krhkosti, zbog ograničenja psihičke prirode, smatraju se izjednačenima s maloljetnicima (*Normae de gravioribus delictis*, čl. 6 § 1, 1°).

Ako se sumnja u punoljetnost osobe (ili kada uvjet punoljetnosti nije utvrđen dokazima ili ispravom), onda se prema njoj mora odnositi kao da je maloljetnik.

Također se mora uzeti u obzir kategorija ranjivih odraslih osoba, kako je opisano važećim zakonodavstvom (*Vos estis lux mundi*, čl. 1 § 2.b: To je »svaka osoba u stanju nemoći, tjelesnog ili mentalnog nedostatka ili lišenosti osobne slobode, što zapravo, makar i povremeno, ograničava njezinu sposobnost da razumije ili želi, ili u svakom slučaju da se odupre povredi «).

Eventualne štete koje se prema maloljetnicima ne smiju događati

Odrasli koji djeluju u crkvenim aktivnostima nikada ne smiju imati ponašanja (i moraju osigurati da maloljetnici koji su im povjereni na skrb ne budu uključeni u odnos među jednakima) koja za maloljetnike može uključivati:

- fizičko zlostavljanje (kažnjavanja, neprilična uporaba sile, narušavanje zdravlja na razne načine);
- emocionalno zlostavljanje (pretjerano kritiziranje, maltretiranje, neprikladne kazne, neodgovarajuća očekivanja);
- seksualno zlostavljanje (seksualni čin, opipavanje, pozivanje na sudjelovanje u bilo kakvom nedoličnom činu, prikazivanje eksplicitno seksualnog materijala, izlaganje maloljetne osobe nepristojnom materijalu bilo kojom metodom ili tehničkim sredstvom);
- zanemarivanje ili nemar (maloljetnik ostavljen sâm, ponašanje protivno higijeni ili pravilnoj prehrani, zanemarivanje medicinske skrbi).

Obveze koje treba preuzeti u Crkvi za promicanje zaštite maloljetnikâ

Odrasli koji rade u crkvenim sredinama moraju se obvezati na zaštitu maloljetnikâ pozorno razvijajući sljedeće stavove:

- spriječiti moguća zlostavljanja i zloporabe, poduzimanjem potrebnih i prikladnih mjera u tu svrhu, kako je utvrđeno ovim dokumentom te zakonodavstvom i pravilima u vezi s konkretnom vrstom djelatnosti (primjerice u školi);
- odmah i u poznatim obrascima obavijestiti odgovorne o bilo kakvom zlostavljanju.

Kako bi se poštovala obveza odraslih glede zaštite maloljetnikâ, uvijek moraju biti navedene osobe koje nose odgovornost:

- za svaku aktivnost u kojoj sudjeluju maloljetnici (igra, molitva, formativne aktivnosti...), odgovorna osoba crkvene stvarnosti na koju se ta aktivnost odnosi mora identificirati lik odrasle osobe odgovorne za samu aktivnost;

- voditelj aktivnosti dužan je o problemima koji se mogu pojaviti u vezi sa zaštitom maloljetnikâ odmah izvijestiti osobu odgovornu za crkvenu stvarnost na koju se aktivnost odnosi;
- osoba zadužena za crkvenu stvarnost mora crkvenom poglavaru o kojemu ovisi (biskupijski ordinarij, viši poglavar...) odmah prijaviti probleme koji se mogu pojaviti u vezi sa zaštitom maloljetnikâ.

Stoga svatko tko ima odgovorne uloge u Crkvi u područjima koja uključuju maloljetnike mora:

- senzibilizirati odrasle koji imaju kontakte s maloljetnicima u Crkvi o rizicima koji mogu proizaći iz neispravnog ponašanja, poduzimajući stoga konkretne inicijative zaštite u kojima sudjeluju i same obitelji maloljetnika;
- s posebnom pozornošću izabirati odrasle osobe koje trebaju ili mogu imati kontakte s maloljetnicima;
- utvrditi kojih bi se indikacija morali pridržavati za formaciju odraslih osoba koje trebaju ili mogu imati kontakt s maloljetnicima;
- zajamčiti da odrasli koji su u kontaktu s maloljetnicima upoznaju i poštuju standarde ponašanja koje nudi ovaj dokument;
- učinkovito i bez odgode reagirati na svaku prijavu koja se može primiti u vezi sa zlostavljanjem maloljetnika ili na situacije opasnosti za maloljetnike, prvenstveno brinući o zaštiti maloljetnika od bilo kakve (daljnje) štete.

Kriteriji za odabir onih koji se brinu o maloljetnicima u Crkvi i koji su uključeni u njihovu formaciju

Kriteriji odabira onih koji se brinu o maloljetnicima i uključeni su u aktivnosti formacije/informiranja predviđenih o zaštiti maloljetnikâ moraju se provoditi uzimajući u obzir različite vrste obuhvaćenih odraslih osoba:

- svećenici i đakoni: trebaju dobiti posebnu formaciju o zaštiti maloljetnikâ zajedno s početnom formacijom u bogosloviji (ili u formaciji za trajni đakonat) te trajno usavršavanje zajamčeno trajnom formacijom klera;

- posvećene osobe: trebaju dobiti posebnu formaciju o zaštiti maloljetnikâ zajedno s početnom i trajnom formacijom koju jamči njihov institut, te sudjelovati u eventualnim inicijativama formacija koje predlaže biskupija;
- stručni odgojitelji i učitelji: u sklopu stručnog usavršavanja trebaju primiti posebnu formaciju o zaštiti maloljetnikâ te sudjelovati u inicijativama formacije koje predlaže biskupija (preporučljivo je provjeriti nepostojanje sudskih postupaka koji se vode i potvrdu o nekažnjavanju);
- stalni i povremeni edukatori volonteri: treba im predložiti formaciju za područje u kojem djeluju te pojasniti pozornost koju trebaju imati u odnosu s maloljetnicima. I oni trebaju sudjelovati u inicijativama formacije koje predlaže biskupija (iskusniji odgajatelji također trebaju preuzeti zadaće praćenja i podrške manje iskusnima);
- odrasli bez formativnih zadaća koji sudjeluju u crkvenim aktivnostima (primjerice oni koji se brinu za kafić ili čiste oratorij): trebaju biti informirani o smjernicama u ovom dokumentu i o posebnoj opreznosti koju trebaju imati u odnosu na područja u kojima rade;
- maloljetnici pozvani na aktivnosti animacije drugih maloljetnika trebaju se uputiti na odrasle odgojitelje koji nadziru njihov rad.

Prethodno navedene naznake trebaju se provoditi na svakom području u kojem su u crkvenim stvarnostima prisutni maloljetnici, kao što je naznačeno u prvoj točki ovoga dokumenta, te da nijedna od njih ne bude zanemarena. S toga gledišta, dakle, i oni koji su uključeni u različitim svojstvima sportskih aktivnosti u crkvenom kontekstu potpuno potpadaju pod prethodno navedene specifikacije u pogledu izbora i izobrazbe odgojitelja i učitelja.

Crkvene sredine koje posjećuju maloljetnici

Značajke koje, za sigurnost maloljetnikâ, moraju jamčiti odgovorni za crkvene stvarnosti:

- prostori moraju omogućiti praćenje izvođenja aktivnosti (bez pristupa skrivenim prostorima ili da su barem jasno naznačene zabrane pristupa maloljetnicima tim prostorima);
- prostori ne smiju biti previše otvoreni ili teški za kontrolu;
- osvjetljenje unutarnjih prostorija mora biti primjereno, a tako i prostor na otvorenome (potonji posebice za korištenje u večernjim satima);
- prostori moraju biti sigurni od mogućih nesreća;
- potrebno je uspostaviti odgovarajuće kriterije za nadzor ulazaka u crkvene prostore koje posjećuju maloljetnici kada se za njih predlažu organizirane aktivnosti (primjerice ljetni oratorij);
- potrebno je uspostaviti odgovarajuće kriterije za reguliranje načina izlaska maloljetnikâ pri napuštanju prostora u kojima se obavljaju organizirane aktivnosti, navodeći načine njihova povjeravanja odrasloj osobi radi povratka kući (ili preuzimanja odgovornosti odraslih osoba koje obnašaju roditeljsku skrb kada je potrebno omogućiti maloljetniku da se samostalno vrati kući);
- u prostorima u kojima maloljetnici trajno borave mora biti zajamčena stalna prisutnost osobe koja ih nadzire: uz dovoljan broj odgojitelja i učitelja tijekom izvođenja organiziranih aktivnosti, uz prisutnost najmanje jedne odgovorne odrasle osobe (ili više odraslih osoba ako se prostori ne mogu odgovarajuće nadzirati) tijekom izvođenja spontanih aktivnosti okupljanja i neorganiziranih igara.

Suglasnost roditelja za obavljanje aktivnosti s maloljetnicima koje promiču crkveni subjekti

Odgovorna osoba za aktivnosti mora biti sigurna da su same aktivnosti koje se predlažu maloljetnicima prethodno prihvale osobe koje obnašaju roditeljsku skrb nad maloljetnicima (oba roditelja):

- potreban je informiran i dokumentiran (pisani) pristanak roditelja za sudjelovanje maloljetnika u aktivnostima koje promiče župa ili bilo koji drugi crkveni subjekt;
- suglasnost se mora obnoviti ako predložene aktivnosti iz bilo kojeg razloga (zbog prostora, vrste aktivnosti, svrhe predloženih aktivnosti,

prekoračenja predviđenoga vremenskog okvira) premašuju već danu suglasnost;

- nositelj aktivnosti dužan je osobama koje obavljaju roditeljsku skrb dati odgovarajuće informacije o aktivnostima koje se provode te o identitetu odgovorne/ih osobe/a;
- suglasnost roditelja mora se najmanje pet godina čuvati u arhivu crkvene stvarnosti o kojoj ovise dotične djelatnosti.

Opće mjere opreza kojih se trebaju pridržavati sve odrasle osobe s odgojno-obrazovnim zadaćama ili koje na bilo koji način imaju odnose s maloljetnicima u obavljanju crkvenih aktivnosti

Radnje koje treba poduzeti:

- postupati s maloljetnicima s jednakim poštovanjem, izbjegavajući posebne razlike;
- biti potencijalno vidljivi drugima kada se radi s jednim ili više maloljetnika (izbjeci izolirana mjesta);
- paziti na vlastito ponašanje kako ono maloljetniku ne bi djelovalo neprimjereno, uvredljivo ili zlorabno: u korištenju jezika, u razgovoru, u gestama, u pogledu, u tjelesnim kontaktima, u načinu na koji se odrasla osoba predstavlja (pristojnost u odijevanju, osobna njega);
- saslušati maloljetnike i osigurati im da uvijek mogu slobodno izraziti svoje emocije;
- poštivati područje povjerljivosti i intimnosti maloljetnika, kao i ako maloljetniku treba pomoći u obavljanju osobne njege ili u obavljanju bilo koje druge aktivnosti osobne prirode;
- nadzirati ponašanje među maloljetnicima, angažirajući se s odgovarajućom marljivošću kako bi se izbjegla šteta koja može proizaći iz zlostavljajčkih stavova među vršnjacima (primjerice maltretiranje);
- informirati obitelji o planiranim aktivnostima i njihovim organizacijskim metodama kada one nadilaze uobičajenu vrstu aktivnosti koja postoji u dotičnoj crkvenoj stvarnosti;

- obavijestiti obitelji i razgovarati s njima o svakom izrazu nelagode koji bi mogli izraziti maloljetnici;
- odmah nositelju aktivnosti prijaviti potencijalno opasna ponašanja i situacije za maloljetnike;
- odmah obavijestiti nositelja aktivnosti o događajima štetnima za maloljetnike.

Radnje koje se ne smiju događati:

- udaranje, fizički napad ili fizičko zlostavljanje maloljetnika;
- psihičko zlostavljanje maloljetnika (verbalno ili emocionalno, kao što su ponižavanje i oblici prezira) koje negativno utječe na njegov skladan i socio-emocionalan razvoj;
- pokazivati ponašanja koja daju loš primjer maloljetnicima;
- razgovarati ili se ponašati s maloljetnom osobom na uvredljiv, neprikladan ili seksualno provokativan način;
- imati bilo kakav oblik seksualnog interesa ili aktivnosti s maloljetnom osobom, uključujući neprikladan fizički kontakt (makar se i ne odnosi specifično na seksualno područje tijela);
- na bilo koji način slati maloljetniku štetne ili ponižavajuće pisane ili usmene poruke;
- primati maloljetnike u svoju kuću u odsutnosti drugih odraslih osoba;
- obavljati pastoralne aktivnosti s maloljetnicima u domu odgojitelja i učitelja, ako to nije u nazočnosti drugih odraslih osoba, posve iznimno i uz izričito ovlaštenje osobe odgovorne za crkvenu stvarnost o kojoj ovisi ta aktivnost;
- dijeliti sakrament ispovijedi maloljetnoj osobi u privatnom domu, osim kada je maloljetna osoba zbog nekoga razloga spriječena napustiti kuću, a u stanu je prisutna još jedna odrasla osoba;
- provoditi vrijeme nasamo s maloljetnicima na osamljenom ili nevidljivom mjestu;
- spavati, bez drugih odraslih osoba, u istoj prostoriji (ili šatoru ili drugom ograničenom mjestu) s jednim ili više maloljetnika;
- spavati u istom krevetu s maloljetnom osobom;

- tjelesno kažnjavanje maloljetnika ili radnje druge prirode koje oni na bilo koji način mogu doživjeti kao ponižavajuće;
- razviti isključiv ili svakako očito povlašten odnos s maloljetnikom u odnosu na druge, također davanjem darova (u novcu, robi ili drugim pogodnostima) maloljetniku koji je diskriminatoran u odnosu na ostatak skupine ili u bilo kojem slučaju nadilazi svrhe utvrđene planiranim aktivnostima, ili kada osoba odgovorna za aktivnosti nije upoznata s time;
- tolerirati ili sudjelovati u ponašanju maloljetnikâ koje je nezakonito, uvredljivo ili ugrožava njihovu sigurnost;
- sudjelovati s jednim ili više maloljetnika u golijardskim aktivnostima koje su seksualno relevantne;
- ostaviti maloljetnika u situaciji opasnoj za njegovu psihičku i fizičku sigurnost;
- omogućavati geste osobne njege (kao što su pranje, presvlačenje, svlačenje tijekom noći ili iz bilo kojeg drugog opravdanog razloga) ili bilo koju aktivnost osobne prirode koju bi maloljetnik mogao samostalno obaviti;
- diskriminirati maloljetnika ili skupinu maloljetnika;
- biti pod utjecajem alkohola ili droga u odnosima s maloljetnicima;
- maloljetnoj osobi povjeriti tajnu;
- osim već navedenih okolnosti, potrebno je izbjegavati i bilo koje drugo ponašanje ili radnju koja bi mogla biti neprikladna ili potencijalno uvredljiva prema maloljetnicima.

Mjere opreza kojih se trebaju pridržavati sve odrasle osobe s odgojno-obrazovnim zadacima ili koje na bilo koji način imaju kontakt s maloljetnicima pri putovanjima ili boravcima koji se promiču u kontekstu crkvenih aktivnosti (hodočašća, izleti, duhovne obnove, zajednički odmori ili drugi oblici suživota i zajedničkog života)

Radnje koje valja poduzeti:

- planirati putovanje ili boravak pozorno i na vrijeme, utvrđujući sigurnosne mjere koje treba usvojiti za zaštitu maloljetnika (način prijevoza, provođenje aktivnosti nadzora, upravljanje svim hitnim slučajevima, primjerenost struktura);
- pribaviti pismenu suglasnost osoba nositelja roditeljske uloge (koja može biti sadržana u prethodno dobivenoj ovlasti, pod uvjetom da na odgovarajući način sadrži tu okolnost) te siguran i stalan kontakt s njima;
- pružiti obiteljima odgovarajuće informacije o putovanju i odabranim mjestima te priopćiti potrebne podatke za kontakt;
- osigurati odgovarajući nadzor maloljetnikâ tijekom putovanja i boravka, uzimajući u obzir spolne razlike;
- osigurati poštovanje privatnosti maloljetnikâ tijekom putovanja i u mjestima boravka;
- pripremiti mjesta za noćni odmor;
- za noćenje osigurati odgovarajuću razdvojenost između muškaraca i žena, te osigurati odgovarajući nadzor za sve;
- odrediti za svako putovanje i za svako razdoblje boravka odgovornu osobu kojoj se treba obratiti za prijavu svih kritičnih problema;
- pribaviti sve potrebne informacije (intolerancije na hranu, terapije na koje treba pripaziti, sve vrste daljnjih posebnih mjera opreza) za zdravlje maloljetnika tijekom putovanja i/ili boravka.

Mjere opreza kojih se sve odrasle osobe, s odgojno-obrazovnim zadacima koje rade u crkvenim sredinama koji uključuju maloljetnike, trebaju pridržavati pri korištenju tehničkih sredstava

Radnje koje se ne smiju događati:

- kontaktirati maloljetnu osobu na društvenim mrežama koristeći lažne osobne profile;
- fotografirati ili snimati maloljetnika na bilo koji način, bez prethodnog pristanka maloljetnikovih roditelja;

- distribuirati prepoznatljive fotografije ili slike jednog ili više maloljetnika putem bilo kojega vizualnog (papir, mural ili dr.) ili tehničkog (vjesnik, mrežna stranica, društvena mreža) sredstva, bez pristanka roditelja (koji se mora izričito odnositi na predviđenu vrstu distribuiranja);
- maloljetnicima omogućiti pristup informacijama iz crkvenih stvarnosti (bežična mreža ili tehnička sredstva s pristupom internetu koje maloljetnici mogu koristiti);
- komunicirati s maloljetnom osobom putem tehničkih sredstava u neprimjereno vrijeme (kasno navečer ili tijekom noći);
- komunicirati u pojedinačnom ili skupnom *chatu* s jednim ili više maloljetnika na neprikladan, uvredljiv ili seksualno provokativan način, makar i samo u šali; koristiti tehnička sredstva za izvođenje nekorektnih radnji prema maloljetnoj osobi: ocrnjivati ili vrijeđati, činiti neprimjeren pritisak na nju, podvrgavati je emocionalnoj/psihološkoj ucjeni;
- uz pomoć tehničkih sredstava razvijati ekskluzivan odnos s jednim maloljetnikom;
- voditi internetski razgovor s maloljetnom osobom sve do uključivanja u područje intimnoga života ili razmjenjivati fotografije ili slike s maloljetnom osobom koje imaju izravno ili neizravno erotski ili seksualan sadržaj;
- zamoliti maloljetnika da kontakt za *chat* drži tajnim.

OBRAZAC ZA ODGOJITELJE I UČITELJE GLEDE PRIHVAĆANJA OBVEZE ZAŠTITE MALOLJETNIKA²

Ovime izjavljujem da sam upoznat/a sa *Smjernicama Biskupske konferencije za zaštitu maloljetnikâ i ranjivih osoba*, da sam pažljivo pročitao/la djelotvorne odredbe za zaštitu maloljetnika u Crkvi _____, s ciljem da podijelim, pretpostavljam i razumijem sljedeće:

- koju opreznost Crkva zahtijeva u odnosu prema maloljetnicima;
- što je zlostavljanje maloljetnikâ i koja su to ponašanja koja nisu u skladu s obvezom prema maloljetnicima koju zahtijeva Crkva;
- što sam dužan/a kako bih primijenio/a naznake dane u *Smjernicama za zaštitu maloljetnikâ u Crkvi*;
- koje su procedure potrebne ako zbog bilo kojega razloga, tijekom svojega odgojno-obrazovnog djelovanja, saznam za bilo koje zlostavljanje djece ili zlorabu počinjenu u crkvenom području;
- tko je odgovoran i kome moram istoga časa, ako se pojave okolnosti, prijaviti bilo koji problem koji se tiče zaštite maloljetnikâ;
- koje su posljedice nepridržavanja danih uputa o zaštiti maloljetnikâ.

Mjesto _____

potpis

² Ako se smatra prikladnim, mogu se pozvati svi oni koji rade u crkvenim strukturama kao odgojitelji i učitelji, pa i volonteri, da izjave da su upoznati te da se stoga obvezuju poštivati djelotvorne smjernice.

